

Litt om

også kjent som Debian-edu

Bibliofil brukermøte torsdag 3. juni 2004

Av prosjektleder Knut Yrvin 3. juni 2004

Virkeligheten

- For seks år siden fikk Høle barne- og ungdomsskule 40 brukte datamaskiner i gave fra næringslivet.
- Gaven ble fort et problem. Skolen fikk en regning på programvarelisenser som ville kostet 45% av driftsbudsjettet.
- Etter samråd med IKT-lærer valgte de Linux. Det viste seg at Linux-programmene var oversatt til nynorsk.

91 Skolelinux-skoler

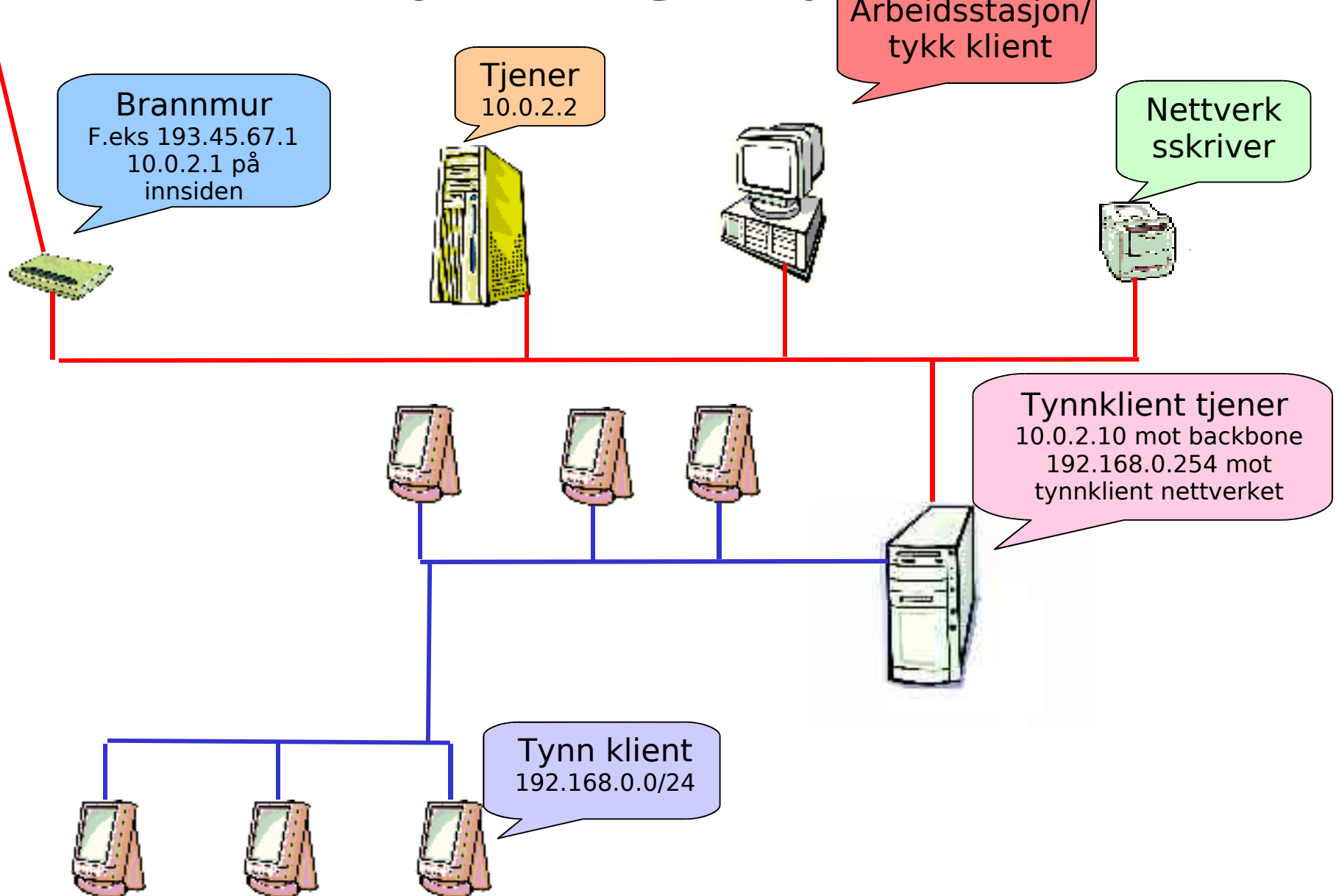
Maskinleverandører sier det er mer

Hva er Skolelinux?

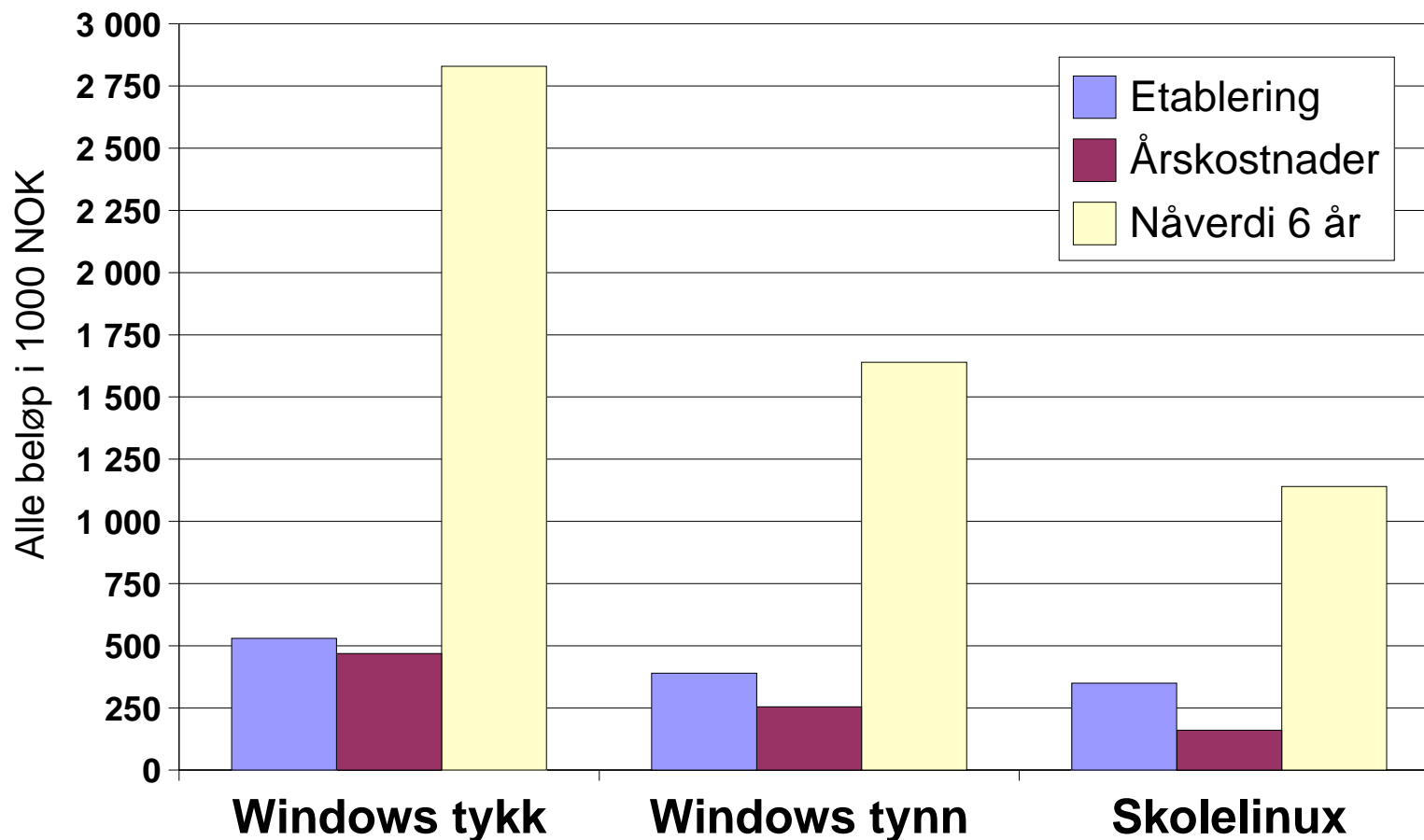
- En helhetlig dataløsning for skolene
  - Dataarkitektur
  - Driftskonsept
  - Digital brukerprofil
  - OpenOffice
- Laget på norsk med utgangspunkt for elevenes, lærernes og skolens behov
- Tilpasset realistiske skolebudsjetter

Skolelinux arkitektur

Internett

Kostnader over 6 år

Kilde: Åpen programvare i Norge.
Laget av Teleplan på oppdrag fra NHD (okt. 2003)

Hva andre sier at Skolelinux er:

«Skolelinux har tatt handlingsplanen for IKT i skolen på alvor og laget et helhetlig produkt som er tilpasset skolehverdagen og de ressursene skolen har».

Statskonsult 2003:24 s28

«Takket være Skolelinux finnes det en spesialsydd Linux-distribusjon for skolene som er enkel å installere, oppdatere og drifte».

Teleplan, oktober 2003 s 24

«Mer Linux i skoleverket kan bidra til at norske skolebarn blir mer fleksible, innovative og kompetente databrukere».

Teknologirådet, februar 2004

Hvorfor er Skolelinux et godt alternativ?

- gir skolen dobbelt så mye utstyr for pengene
- forlenger levetiden på datautstyret
- halverer tiden på drift
- bygger på faglig-pedagogiske verdier
- er på norsk og 42 andre språk
- kontorprogram og operativsystem uten lisenskostnader
- elevene kan fritt bruke programmene hjemme

Gir valgfrihet

Hvem står bak Skolelinux

Stiftelsen SLX Debian Labs

- Del av Debian miljøet
- 3 årsverk

Medlemsorganisasjon

- Eget styre
- 120 aktive utviklere
- 30 overaktive utviklere
- 15 oversettere

Hva handler dette om?

Faglig-pedagogiske verdier

Tar man førerkort lærer man å ferdes i et trafikkbilde i stadig endring. Det har ingen hensikt å kjøre BMW-en til sjåførlæreren fortest mulig.

Trafikkbilde i stadig endring

For å ferdes trygt på den elektroniske landevei må veiskiltene være på et språk barna forstår

veiskilt på vårt eget
morsmål

Fransk
Engelsk Tysk
Samisk
og 40 til

Eiendomsretten på den elektroniske landevei

- Bondesamfunnet
  - bønder blir leilendinger
- Godseid programvare
- Brukeruvennlige avtaler
- Hindere for verdiskapning og innovasjon
- Svekkelse av sivile rettigheter

Noen vil si det som kommer nå er en spissformulering

Vikingtiden-> middelalderen

- Bøndene var selveiere
- På 1300-tallet var de fleste bønder leilendinger
- Betalte landskyld (1/6 av avlingen) til jordeier

Innfløkte eiendomsforhold

- Kirken eide 40% av jorda
- Adelen 15-20%
- Kongen 5-10%
- 30-40% av jorda eide bøndene selv
- En bonde kunne være delvis selveier og leilending

Årsaker til at bønder mistet eiendomsretten

- Erobrerkonger i vikingtiden beslagla motstandernes jord
- Kongen eide all jord ingen andre ville ha
- Nyryddere ble leilendinger
- Bønder som kom i økonomiske vanskeligheter måtte selge
- Arveoppgjør kunne løses ved at en overtok gården, mens de andre fikk del i landskylda
- Kirken ble den største jordier grunnet sjelegaver

Middelalderen: Et klassesdelt samfunn

Hva med likhet, frihet og brorskap,
den franske revolusjon, og
grunnloven av 1814?

Oppskrift

Hvetemel	16 dl
Safran	1 g
Kardemomme (malt)	1 ts
Salt	1 ts
Egg	1 stk
Margarin (smeltet)	150 g
Sukker	1,5 dl
Tørrgjær	1 pk
Melk/vann (blanding)	5 dl

Safranbrød (lucekatter)

råmateriale, kreativitet og skaperevne gir gode måltid

Dataprogram

Ikoner	15 stk
Filhåndterer	1 stk
HTML-fortolker	1 stk
Tegnsnittmeny	1 stk
Språk	5 stk
Bokmerker	1 stk
Dokumentframviser	1 stk
Utskriftsenhet	1 stk

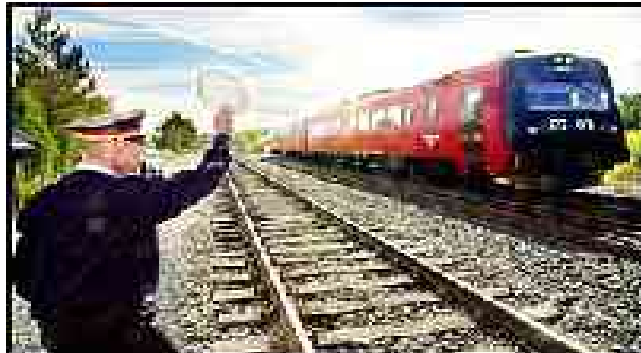
råmateriale, kreativitet og skaperevne gir gode dataprogram

Norges lover

Erfaringer og politisk prosesser gir gode lover

Menneskeskapte konstruksjoner

Har feil og mangler

Åpenhet som virkemiddel

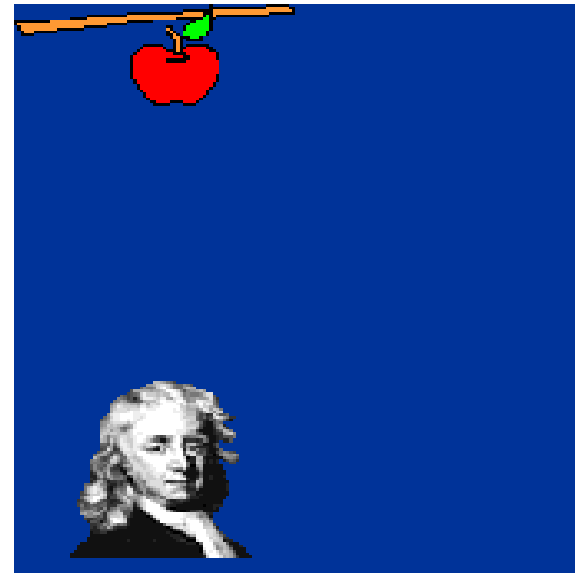
Skulle uhellet være ute, enten det gjelder tekniske konstruksjoner, eller samfunnsprosesser, så er det bestemt at en skal lære av eventuelle feil ved grundig og åpen gjennomgang av de menneskeskapte konstruksjonene. Det er viktigere å utbedre feil og mangler - enn å sette helse og eiendom i fare.

I et moderne samfunn vet vi at det koster for mye at hver generasjon skal finne opp alt på nytt. Derfor er konstruksjonene åpne og tilgjengelige. Dette gjelder byggekonstruksjoner, elektriske installasjoner, transport og samfunnets lover og styringssystemer.

**Åpenhet om systemene gir menneskeheten
virkemidlet til å skape framtida.**

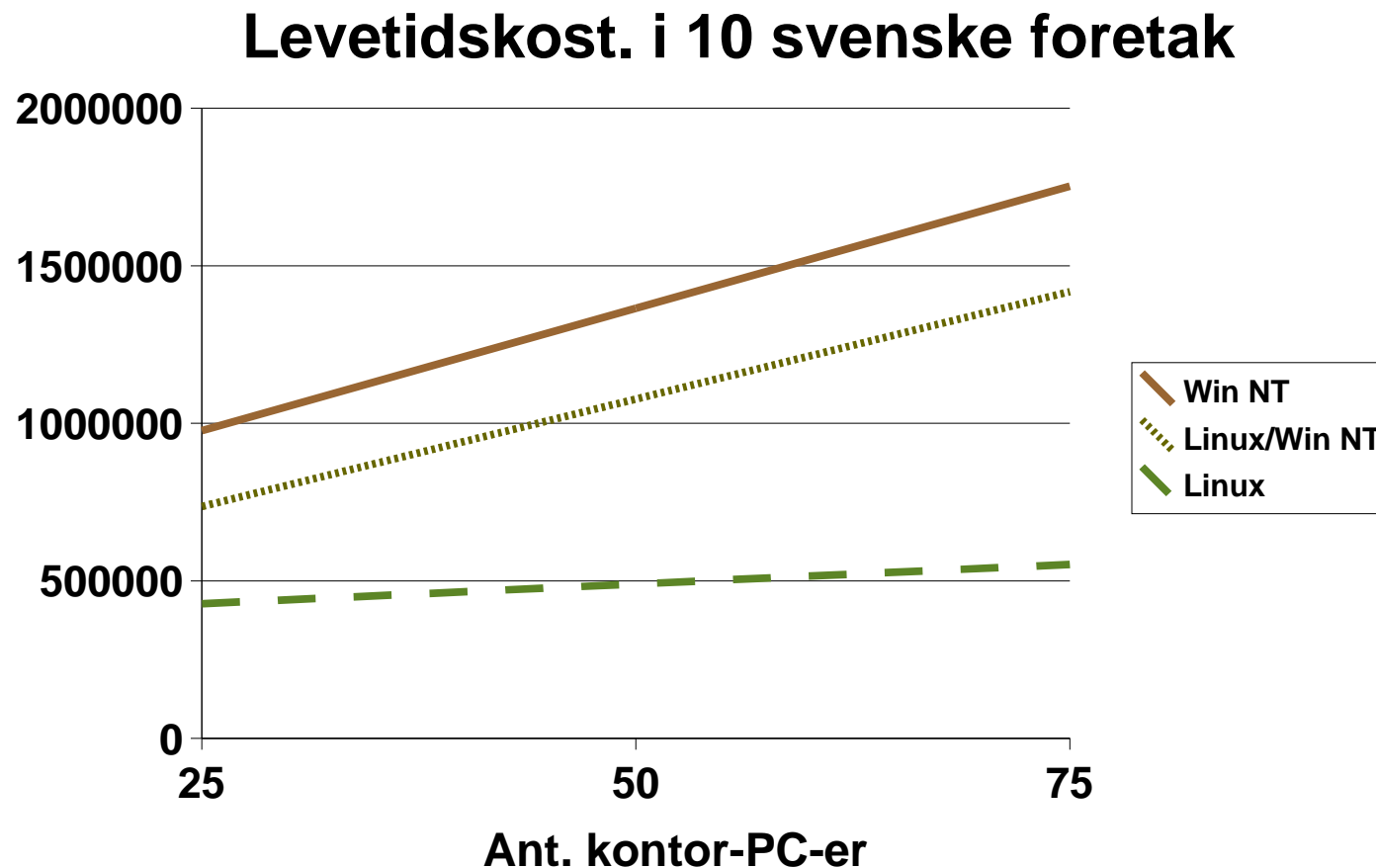
Å skape framtiden

En forutsetning for læring er at kunnskapen er fri, og tilgjengelig - enten det gjelder bruk av Newtons lover i naturfaget, eller kjennskap til Norges lover fra 1814. Innsikt gir mulighet til å bygge på hva andre har erfart enten det gjelder fysikkens lover, eller historiske kjensgjerninger.

Muligheten for å skape er verdt mye mer penger enn å konsumere alt fra ett sted!

Det er ikke viktig at fri programvare er rimeligere en godseid programvare

Godseid programvare

Fremmer ett handelspolitisk regime som forutsetter produktkonsum - ikke løsninger på brukerbehov (som vi ofte ikke kjenner). Man må betale på ny og på ny for det samme.

Lukket programvare er konkurransevridende til fordel for godseier. Man har ingen garantier mot feil og mangler. Man er fratatt muligheten til å rette feil, eller forbedre løsningen.

Godseide programlisenser hensetter
brukeren til middelalderen

Fri programvare

Fremmer konkurranse, kreativitet og skaperevne. Gir grunnlag for fremtidig verdiskapning fordi man slipper å finne opp hjulet på nytt hver gang.

Fri programvare brukes også på egen risiko. Men du er garantert en brukervennlig lisens hvor programmene fritt kan brukes etter behov. Du har ikke lov til å frata andre den bruksretten du har fått (medhavsrett / Copyleft).

Brukervennlig lisens: Du skal gjøre mot andre det du vil at andre skal gjøre mot deg.

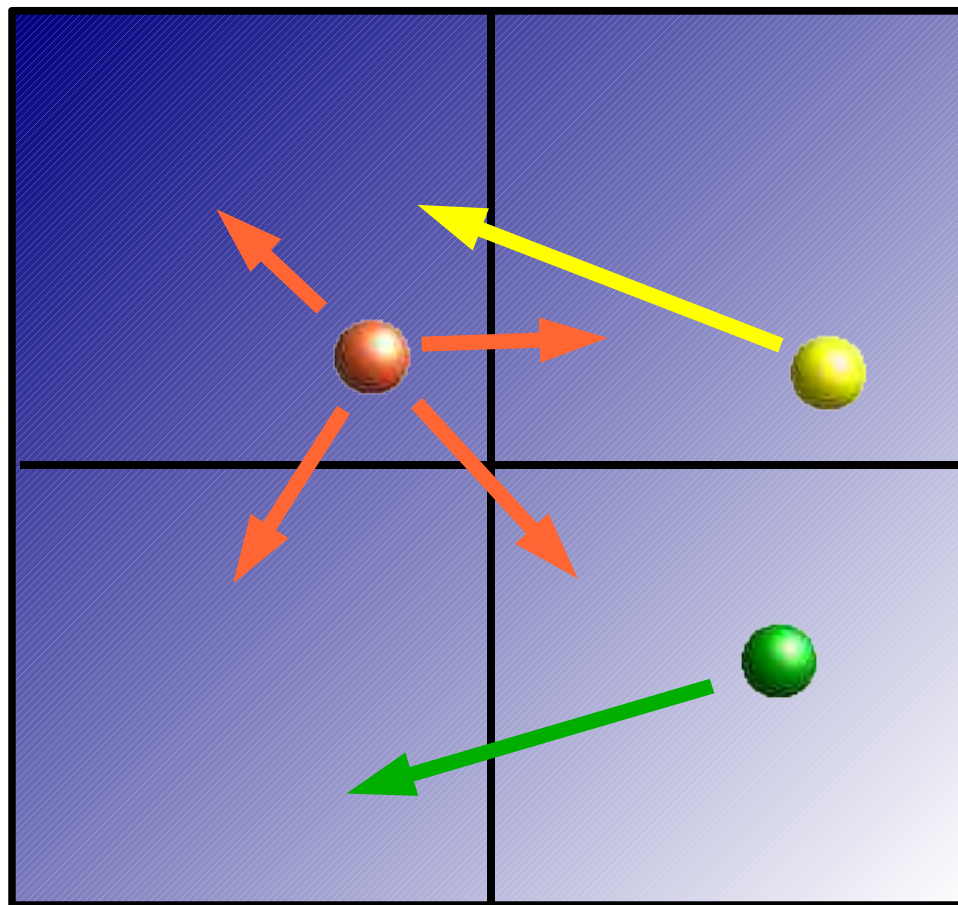
Frihet eller husmann?

Posisjoner og interesser

Overvåkning

Eiendomsrett

- Lærere, elever, skoler, forbrukere borgere
- Samfunnet og utøvere
- Godseid programvare og musikkindustrien (DRM, Palladium, NGSCB, EUCD)

Ytringsfrihet

Bruksrett

Grunnleggende sosiale rettigheter på den elektroniske landevei

Stortingsmelding 40

(Sosialdepartementet)

- IT-verktøy skal produseres etter prinsippet om universell utforming, slik at det kan brukes av størst mulige brukergrupper.
- Offentlig informasjon over internett skal tilfredsstillende standardkravene fra Web Accessibility Initiative (WAI).
- Personer med nedsatt funksjonsevne skal ha et mangfold av informasjonstilbud og ytringsmuligheter.

Om skapelsen av MS-DOS

I tillegg hadde Microsoft i sin besittelse kildekoden til Garys CP/M.

Microsoft brukte altså uhemmet andres tidligere arbeid for å lage sitt eget operativsystem - MS-DOS. Å ha (og gi) tilgang til kildekoden var alminnelig på den tiden. Men det er så vidt vites bare Microsoft som har klart å utnytte denne «friheten» og tillitsforholdet i sin egen kommersielle interesse.

Kilde: Arild Haraldsen (digi.no)

Hvilken kokk er du på lag med?

Fri programvare er bedre enn godseid fordi:

- Flere folk som ser etter feil betyr at flere feil blir funnet og fikset.
- Uavhengighet fra markedsføringshensyn gjør at utviklere oftere frigir flere feilrettinger og forbedringer.
- Godseid programvare garanterer ikke for kvaliteten i den hensikt å unngå rettslig ansvar.
- Tilgang til kildekoden gjør at brukere kan fikse, skreddersy og forbedre på egenhånd.

Spørsmål